



## 2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

### Inleiding

Aandacht voor voldoende weerstandsvermogen in relatie tot de risico's van de gemeente is absolute noodzaak. In Vlaardingen heeft die aandacht vorm gekregen in een risicomangement dat structureel onderdeel uitmaakt van de planning- en control cyclus. Zo vindt op dit moment twee maal per jaar, zowel bij de begroting als bij de jaarrekening, een risico-inventarisatie en een risicowaardering plaats.

Artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) beschrijft het weerstandsvermogen als volgt:

'Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de weerstandscapaciteit (middelen om niet begrote kosten op te vangen) en de risico's van mogelijk materiële financiële betekenis waar geen maatregelen voor zijn getroffen.'

Dit weerstandsvermogen wordt weergegeven in een verhoudingsgetal of ratio.

**Weerstandsvermogen = aanwezige weerstandscapaciteit / aanwezige weerstandscapaciteit \* 100%**

De gewenste weerstandscapaciteit is het geldbedrag dat idealiter aanwezig zou moeten zijn om risico's af te dekken. De hoogte van de gewenste weerstandscapaciteit is volledig afhankelijk van de binnen de gemeente aanwezige risico's en vooral van de ingeschatte risicobedragen (per risico).



Het gemeentelijk beleid streeft naar het realiseren van een weerstandsvermogen van 100%. Dit betekent dat de aanwezige weerstandscapaciteit niet langdurig en niet wezenlijk onder het niveau van de gewenste weerstandscapaciteit kan liggen.

### Aanwezige weerstandscapaciteit

De aanwezige weerstandscapaciteit bestaat uit het totaal aan middelen dat de gemeente beschikbaar heeft of op korte termijn vrij kan maken om financiële tegenvallers op te vangen. De Algemene reserve vormt daarbij het reeds beschikbare deel. De aanwezige weerstandscapaciteit is bij aanvang van het begrotingsjaar 2019 € 24,1 miljoen.

### Gewenste weerstandscapaciteit

De gewenste weerstandscapaciteit bestaat uit middelen die de gemeente beschikbaar zou moeten hebben of op korte termijn vrij zou moeten kunnen maken om de waargenomen risico's financieel te kunnen dekken indien deze zich voordoen in de geschatte mate (kans x impact).

Om dit bedrag te kunnen bepalen wordt externe deskundigheid ingeschakeld. Er wordt een simulatie uitgevoerd voor het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de Monte Carlo methode. De basis van deze simulatie is het inventariseren en het kwantificeren van de risico's. Hierbij is uitgegaan van een risicobereidheid van 1%. Dit wil zeggen dat Vlaardingen een kans van 1% dat de middelen om de risico's te dekken tekortschieten acceptabel vindt.

De risico-inventarisatie zoals hierboven weergegeven heeft de organisatie zelf opgesteld en deze is besproken met de externe deskundige. Op basis van de externe analyse betreffende de risico's moet een totale weerstandscapaciteit van € 6,3 miljoen worden aangehouden. Tegen de omvang van de weerstandscapaciteit per 31 december 2018, zijnde de Algemene reserve levert dit een weerstandsratio op van :

**Weerstandsvermogen = € 24,1 miljoen / € 6,3 miljoen \* 100% = 382,5%**

De beleidsdoelstelling van de gemeente om een weerstandsratio van 1 ofwel 100% aan te houden wordt hiermee gehaald.





## Risico's

De activiteiten van de gemeente gaan over een breed scala aan beleidsterreinen. Dit betekent dat onze gemeente bloot gesteld is aan een groot aantal risico's. De actualisatie van de risico's heeft geleid tot een verlaging van de benodigde weerstandscapaciteit van € 11,5 miljoen per maart 2018 naar € 6,3 miljoen per september 2018. De belangrijkste aanpassingen ten opzichte van de vorige inventarisatie, zoals die in de Jaarstukken 2017 is opgenomen, betreffen:

- een verlaging van de impact dat de rijksvergoeding voor bijstandslasten over 2019 in het kader van de BUIG-middelen niet toereikend is.
- de specifieke risico's ten aanzien van grondexploitaties zijn afgenomen als gevolg van de voortgang van de projecten én de gunstige ontwikkelingen van economische omstandigheden.
- door het onherroepelijk worden van het Tracébesluit voor de aanleg van de Blankenburgverbinding is het risico van voor rekening van de gemeente blijvende kosten vervallen.
- de formatie van de wijkteams in het kader van de herijking van de visie op het Sociaal Domein vormt een nieuw risico.

De gewenste weerstandscapaciteit van € 6,3 miljoen is gebaseerd op de volgende risico's en bijbehorende kansverdeling:

Onderwerp	Risico	Maatregel	Impact (meest waarschijnlijk) x € 1.000	Kans op risico (in %)
GEVOLGEN CALAMITEIT/RAMP	Als gevolg van calamiteiten / rampen, bestaat de kans dat kosten voor nazorg, tijdelijk onderdak, personele kosten e.d. voor rekening van de gemeente komen.	Rampenorganisatie, rampenplannen, coördinator rampenbestrijding, rampenoefeningen. Deelname aan de VRR, toezicht op bedrijven al dan niet via DCMR.	250	25%
GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN	Afgeleide risico's van gemeenschappelijke regelingen, m.n. afwezigheid van reserves bij de GR'en. Bij overschrijden van de begroting van een GR zal de gemeente als deelnemer een financiële bijdrage moeten leveren.	Notitie werkwijze Verbonden Partijen. Controleverklaringen bij de jaarrekeningen én de accountantsverslagen die gericht zijn aan het algemeen bestuur van de verbonden partijen.	200	30%

Onderwerp	Risico	Maatregel	Impact (meest waarschijnlijk) x € 1.000	Kans op risico (in %)
AFTREDEN WETHOUDERS	Als gevolg van het tussentijds (moeten) aftreden van één of meerdere wethouders, bestaat de kans dat wachtgeld en kosten van sollicitatie - en loopbaanbegeleiding betaald moet worden.	Geen.		Discreet
FOUTEN INKOOPPROCEDURES	Als gevolg van (fouten in) de inkoopprocedures/aanbestedingstrajecten, bestaat de kans dat de gemeente aansprakelijk wordt gesteld en mogelijk de leverancier moet compenseren voor de misgelopen winst.	Inrichting inkoopbureau (met Maassluis en Schiedam), controlmaatregelen gericht op inkoopprocedure.	75	10%
LOONSOM	Als gevolg van cao wijzigingen (loonsverhogingen) en stijging van werkgeverslasten bestaat het risico dat een overschrijding op de loonsom ontstaat.	De salarisbudgetten in de meerjarenbegroting aan de hand van de uitgangspunten in de meicirculaire gemeentefonds bijstellen. In de jaarschijf 2019 is op grond hiervan rekening gehouden met een stijging van 3%.	180	50%
GEGARANDEERDE LENINGEN ZORGCENTRA	Als gevolg van het eventueel failliet van zorgcentra, bestaat de kans dat de gemeente rente en aflossingen moet betalen voor de gegarandeerde leningen aan deze zorgcentra.	Geen.	350	10%
CLAIMS EN NADEELCOMPENSATIE	Burgers en private partijen claimen meer en vaker bij de gemeente. Dit vraagt meer juridische inzet, zowel bij het aangaan van contracten en overeenkomsten, verzoeken tot schadevergoeding, aansprakelijkstellingen en dergelijke.	Deskundigheid voor de afhandeling verhaalschade. Verzekering voor de aansprakelijkstellingen, met eigen risico.	75	25%
SUBSIDIES	Als gevolg van onjuiste interpretatie van subsidievoorwaarden bestaat de kans dat niet aan de voorwaarden wordt voldaan en subsidiegelden lager of op nihil worden gesteld.	Het proces inkomende subsidies onderbrengen bij de verbijzonderde interne controle.	100	40%



Onderwerp	Risico	Maatregel	Impact (meest waarschijnlijk) x € 1.000	Kans op risico (in %)
GARANTIELLING WONINGBOUWCORPORATIES	De gemeente heeft voor een totaalbedrag van € 517,4 miljoen aan garanties verstrekt. Van dit bedrag wordt € 497,2 miljoen gegarandeerd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Pas als het garantievermogen van het WSW daalt tot onder de drempel van 0,25% van het garantievolumen, dan treedt de achtervangpositie van het rijk en de gemeente in werking in de vorm van het verstrekken van renteloze leningen.	De achtervang of zekerheidsstructuur bestaat uit drie lagen: 1. Primaire zekerheid: de financiële middelen van de corporatie. 2. Secundaire zekerheid: de borgstellingsreserve van het WSW 3. Tertiaire zekerheid: Rijk en gemeenten	1.500	1%
BORGSTELLING POLDERPOORT	Bij de verkoop van de Polderpoort in 2010 is in het kader van een voortzetting van de sportactiviteiten een garantstelling verleend. De garantie wordt lineair afgebouwd over een periode van 10 jaar (tot 2020).	Geen.	Discreet	
INKOMENSVOORZIENING / BUSTAND	De rijksbijdrage voor uitvoering van de Participatiewet kan afwijken van de kosten voor de uitvoering van de taken in het kader van die wet.	Met de vorming van Stroomopwaarts is de uitvoering van de Participatiewet bij een gemeenschappelijke regeling belegd. Gemeente blijft aansprakelijk.	1.000	50%
WMO	Mogelijke toename van het aantal cliënten individuele begeleiding van het sociaal en persoonlijk functioneren. Stijging van het aantal meldingen als gevolg van de verlaging van de eigen bijdrage met ingang van 2019.	Ten aanzien van risico's worden de hogere kosten voor de tarieven gedekt uit de reserve voor de HHT-middelen bij ROGplus. Contracten met de aanbidders zijn verlengd t/m 2018, hierna is nog éénmaal verlenging mogelijk in 2019. Vanaf 2020 volgt een nieuwe aanbesteding met de dan geldende marktconforme tarieven.	200	15%
HERIJKING INTEGRALE VRIJESOCIAAL DOMEIN: FORMATIE WIKTEAMS	In 2014 is de integrale beleidsvisie <i>Volle kracht vooruit</i> vastgesteld. Eind 2018/begin 2019 wordt dit beleid herijkt. Het aantal meldingen bij de wijkteams is in de afgelopen drie jaar met ruim 30% toegenomen. Indien deze stijging doorzet en de opdracht aan de wijkteams wordt verruimd, heeft dit gevolgen voor de omvang van de formatie.	Uit besparing wegens terugdringen van de inzet van specialistische voorzieningen kan mogelijk de formatie-uitbreiding van de wijkteams worden bekostigd.	360	25%

Onderwerp	Risico	Maatregel	Impact (meest waarschijnlijk) x € 1.000	Kans op risico (in %)
MINIMABELEID	Het beroep op minimavoorzieningen neemt toe door o.m. toename aantal bijstandsgerechtigden.	Geen. In beginsel zijn deze regelingen 'open-einde-regelingen' waardoor het gebruik niet stuurbaar is. Het bereik, dus de mate waarin burgers worden gewezen op deze voorzieningen, is wel stuurbaar.	125	10%
VERZEKERINGEN	De verzekeringsportefeuille is substantieel verminderd. Een aantal verzekeringen zijn beëindigd en bij een aantal verzekeringen is het eigen risico verhoogd.	Geen.	350	10%
ACHTERSTALLIG ONDERHOUD	De laatste jaren wordt minder onderhoud gepleegd bij eventueel af te stoten panden. Hierdoor ontstaan veiligheidsrisico's.	Het achterstallig onderhoud is met extra middelen voor een groot deel ingelopen. Voor alle panden is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld en het onderhoud wordt planmatig bijgehouden.	300	25%
LEEGSTAND	Minder inkomsten uit huur door wegvallen commerciële huurders door faillissement/verhuizing. Toename leegstaande panden door teruglevering panden vanuit de organisatie (scholen, sportfaciliteiten) Waardevermindering door leegstand.	Jaarlijks wordt de lijst af te stoten bezit vastgesteld met als doel de vastgoedportefeuille te beperken tot de kerntaak. Dit leidt tot minder leegstand en een betere inzet van het vastgoed.	100	99%
ASBESTSANERING	Wegens aanscherping van de wetgeving bij verkoop van een pand is een asbestinventarisatie en een kostenraming nodig. Aanwezigheid van asbest leidt tot: a. lagere verkoopopbrengst; b. afzonderlijk scheiden van asbest bij sloop; c. asbestsanering toepassen bij het reguliere of planmatig onderhoud.	Bij elke verkoop of sloop wordt standaard een asbestinventarisatie uitgevoerd. Het risico van aanwezigheid van asbest dat niet bij de inventarisatie is geconstateerd wordt zoveel mogelijk overgedragen aan koper.	10	50%





Onderwerp	Risico	Maatregel	Impact (meest waarschijnlijk) x € 1.000	Kans op risico (in %)
GRONDEXPLOITATIES: VERTRAGING PLANNEN	Als gevolg van planvertraging van grondexploitaties, bestaat de kans op nadelig effect op het financiële resultaat.	Continue toetsing grondopbrengsten en kosten (2x p/j én na elke grondafname), openbare aanbestedingen, goede marketing en communicatie, tijdige onderzoeken e.d.	250	10%
GRONDEXPLOITATIES: DIVERSE SPECIFIEKE RISICO'S	Als gevolg van diverse factoren die bij grondexploitaties kunnen optreden bestaat de kans op effecten op het financiële resultaat.	Continue toetsing grondopbrengsten en kosten (2x p/j én na elke grondafname), openbare aanbestedingen, goede marketing en communicatie, tijdige onderzoeken e.d.	1.604	49%
SPEELAUTOMATENHAL	Als gevolg van een beroepszaak tegen een verleende speelautomaten-vergunning bestaat de kans dat de Verordening Speelautomatenhal Vlaardingen 2008 (op onderdelen) onverbindend wordt verklaard en de op basis daarvan verleende vergunning (op onderdelen) dient te worden vernietigd. In dat geval kan de eiser een claim richting de gemeente indienen.	Nieuw e procedure doorlopen.	750	50%

### Kengetallen weerstandsvermogen

De voorgeschreven set van kengetallen geeft in samenhang een goed inzicht in de financiële positie van een gemeente. Als gevolg van artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV) worden kengetallen opgenomen voor:

- de netto schuld quote
- de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- de solvabiliteitsratio
- de structurele exploitatieruimte
- de grondexploitatie
- de belastingcapaciteit.

Bij ministeriële regeling zijn regels gesteld over de wijze waarop de kengetallen moeten worden vastgesteld en op welke wijze deze in de begroting worden opgenomen. In onderstaande tabel worden de kengetallen weergegeven, waarna elk kengetal nader wordt toegelicht.

Kengetallen	Rek 2017	Begr 2018	Begr 2019	Begr 2020	Begr 2021	Begr 2022
Netto schuld-quote	89,9%	111,0%	110,1%	111,8%	106,3%	101,1%
Netto schuld-quote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	87,4%	109,1%	107,5%	109,2%	103,8%	98,5%
Solvabiliteitsratio	20,6%	20,1%	19,9%	19,8%	20,5%	21,8%
Grondexploitatie	6,5%	4,2%	5,2%	6,4%	4,0%	1,8%
Structurele exploitatieruimte	1,5%	1,0%	1,4%	1,3%	1,3%	1,3%
Gemeentelijke belastingcapaciteit		105,5%	103,3%	103,3%	103,3%	103,3%

65

In onderstaand tabel worden de VNG normen behorende bij de kengetallen weergegeven.

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
	A, minst risicovol	B, neutraal	C, meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	tussen 90% en 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	< 90%	tussen 90% en 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	tussen 20% en 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	tussen 20% en 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	tussen 95% en 105%	> 105%

### Netto schuldquote

De netto schuldquote beoordeelt de schuld als aandeel van de inkomsten.

Eenvoudig gezegd betekent een netto-schuldquote van 100% dat de schuldenlast de omvang heeft van een jaarmzet.

Een grote portefeuille uitgeleende gelden aan derden en aan verbonden partijen kan het beeld nuanceren. Daarom is tevens een kengetal opgenomen waarin de netto



schuldquote gecorrigeerd wordt voor verstrekte leningen. De indicator vertoont ratio's iets boven de 100 in afnemende lijn en is daarmee redelijk neutraal.

Netto schuldquote & quote minus verstrekte leningen bedragen x € 1.000	Rek. 2017	Begr 2018	Begr 2019	Begr 2020	Begr 2021	Begr 2022
A Vaste schulden	255.000	260.000	260.000	260.000	245.000	230.000
B Netto vlottende schulden	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
C Overlopende passiva	18.533	24.267	33.978	31.095	36.678	49.123
D Financiële vaste activa (> 1 jaar):						
D1 - uitzettingen	1.878	1.855	1.728	1.578	1.428	1.278
D2 - verstrekte leningen en uitzettingen	8.252	6.581	8.102	7.952	7.802	7.652
E Uitzettingen < 1 jaar	37.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
F Liquide middelen	221	2.000	500	500	500	500
G Overlopende activa	12.968	6.000	12.562	5.775	8.893	20.180
Netto schuld	226.466	269.412	274.188	278.242	265.857	252.165
Netto schuld-quote gecorr. voor verstrekte leningen	220.092	264.686	267.814	271.868	259.483	245.791
H Baten, excl. onttrekkingen reserves	251.816	242.624	249.039	248.893	250.064	249.411
<b>Netto schuld-quote</b>						
<b>=(A+B+C-D1-E-F-G)/H x 100%</b>	<b>89,9%</b>	<b>111,0%</b>	<b>110,1%</b>	<b>111,8%</b>	<b>106,3%</b>	<b>101,1%</b>
<b>Netto schuld-quote gecorrigeerd voor verstrekte leningen</b>						
<b>=(A+B+C-D2-E-F-G)/H x 100%</b>	<b>87,4%</b>	<b>109,1%</b>	<b>107,5%</b>	<b>109,2%</b>	<b>103,8%</b>	<b>98,5%</b>

### Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio wordt berekend als verhouding tussen de verschillende vermogenscomponenten. Het gaat erom inzicht te krijgen in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het kengetal geeft weer in hoeverre de in de activa geïnvesteerde vermogen door het eigen vermogen kan worden gefinancierd. Wanneer de helft of meer van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, dan is een gemeente voldoende solvabel. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 30%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig en wordt dat als onvoldoende beoordeeld. Versterking het van eigen vermogen, lees Algemene reserve, is al enkele jaren ons streven, mede vanwege de ons gestelde norm voor voldoende weerstandscapaciteit.

De indicator verloopt in positieve zin, zij het heel beperkt. Het streven is een ratio van 30% in het jaar 2030.

Solvabiliteitsratio bedragen x € 1.000	Rek. 2017	Begr 2018	Begr 2019	Begr 2020	Begr 2021	Begr 2022
A Eigen vermogen	80.921	80.863	78.595	77.520	78.697	80.888
B Totaal activa (totaal vermogen)	392.230	403.200	395.864	392.021	384.205	371.260
<b>Solvabiliteitsratio = A/B x 100%</b>	<b>20,6%</b>	<b>20,1%</b>	<b>19,9%</b>	<b>19,8%</b>	<b>20,5%</b>	<b>21,8%</b>

### Grondexploitatie

Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar woningen is gestagneerd.

66

Een norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie is lastig. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen de vraag en aanbod van woningbouw dan wel m2-bedrijventerrein. Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de te verwachte vraag zal zijn. De paragraaf Grondbeleid en het (tussentijds) Meerjaren Programma Grondzaken ((t)MPG) bieden hierin meer inzicht.

De boekwaarde van de gronden geeft wel weer in welke mate er middelen zijn aangewend in de grondexploitatie. Dit geld dient namelijk ook nog terugverdiend te worden.

Grondexploitatie bedragen x € 1.000	Rek. 2017	Begr 2018	Begr 2019	Begr 2020	Begr 2021	Begr 2022
A Boekwaarde grondexploitaties	16.289	10.186	12.861	15.957	10.067	4.454
B Baten, excl. onttrekkingen reserves	251.816	242.624	249.039	248.893	250.064	249.411
<b>Grondexploitatie = (A+B)/C x 100%</b>	<b>6,5%</b>	<b>4,2%</b>	<b>5,2%</b>	<b>6,4%</b>	<b>4,0%</b>	<b>1,8%</b>



Gemeente Vlaardingen

Hoe kleiner het aandeel van de grondpositie is ten opzichte van de totale geraamde baten, hoe kleiner het risico is op het onvermogen om verliezen te kunnen opvangen. Een percentage kleiner dan 20 wordt als gunstig beschouwd. De ratio geeft een afname weer die het gevolg is van voltooiing van grondexploitaties.

#### Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

Het BBV bepaalt dat een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma wordt opgenomen. Met behulp van deze gegevens en de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves, waarvan op grond van het BBV eveneens een overzicht moet worden opgenomen, wordt de structurele exploitatieruimte bepaald. Uit onderstaande tabel blijkt een positieve uitkomst, hetgeen betekent dat er inderdaad ruimte is om een stijging van structurele lasten te kunnen opvangen.

Structurele exploitatieruimte	Rek.	Begr.	Begr.	Begr.	Begr.	Begr.
bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A Structurele lasten	237.660	233.461	249.482	250.817	252.123	251.320
B Structurele baten	239.896	235.620	251.202	252.547	253.693	252.926
C Structurele toev. aan reserves	869	1.069	1.916	1.911	1.910	1.910
D Structurele ontr. aan reserves	2.373	1.446	3.515	3.515	3.515	3.515
E Baten, excl. onttrekkingen reserves	251.816	242.624	249.039	248.893	250.064	249.411
Structurele expl. ruimte in %						
= $\frac{((B-A)+(D-C))}{(E)} \times 100\%$	1,5%	1,0%	1,4%	1,3%	1,3%	1,3%

#### Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit luidt: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 uitgedrukt in een percentage.

Gemeentelijke belastingcapaciteit	Rek.	Begr.	Begr.	Begr.	Begr.	Begr.
Bedragen x € 1	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	249	280	268	268	268	268
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	158	158	158	158	158	158
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	317	325	330	330	330	330
D Eventuele heffingskorting voor een gezin	0	0	0	0	0	0
E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	724	763	756	756	756	756
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	723	723	732	732	732	732
Gemeentelijke belastingcapaciteit in %						
= $\frac{(E/F)}{100} \times 100\%$	100,1%	105,5%	103,3%	103,3%	103,3%	103,3%

#### Samenvatting en conclusie

De benodigde weerstandscapaciteit is afgenomen terwijl de aanwezige weerstandscapaciteit, de Algemene reserve, fors is toegenomen. Dit heeft ertoe geleid dat het weerstandsvermogen is verhoogd van 1,1 naar 3,8.

De toename van de Algemene reserve in de afgelopen jaren heeft ook bijgedragen aan verbetering van de solvabiliteit. In de komende begrotingsperiode is de groei van deze reserve, alsmede die van de bestemmingsreserves, beperkt waardoor de solvabiliteitsratio de komende vier jaren vooralsnog niet veel verder toeneemt. Het aandeel van de grondexploitaties, en de daarmee samenhangende risico's, vertoont een dalende tendens. De overige kengetallen vertonen een redelijk stabiel beeld.